

To: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) @rivm.nl
From: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)
Sent: Fri 5/1/2020 8:39:45 AM
Subject: Doorst: Doorst: COVID19 - Nieuwsuur
Received: Fri 5/1/2020 8:39:46 AM

Laat jij dat plannen? Kan Secr venz ook doen hoor maar zet jij dat uit?

Met vriendelijke groet,

(10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e)

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
 (10)(2e)

Postbus 1
 3720 BA Bilthoven
 Antonie van Leeuwenhoeklaan 9
 (10)(2e)

Van: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Datum: 1 mei 2020 om 10:30:57 CEST
Aan: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
CC: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>, (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Onderwerp: Antw: Doorst: COVID19 - Nieuwsuur

Graag afspraak organiseren; aangezien we snel (1 juni) overgaan op nieuwe structuur als Rijksoverheid wat weg van crisisstructuur en meer naar lijn, is haar beschouwing vooral in die richting voor mij nu relevant. Dus niet om nu op stel en sprong eea aan te passen.

En zoals ik gister ook aan telefoon al aangaf: wij (LCI en OMT) zijn zeker niet alleen van assessment maar zeker ook van management. De namen van die gremia zeggen het al..

Maar ergens in komende 14 dagen afspraak zou informatief zijn; ik ben daar graag bij.

(10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)
 (10)(2e)

(Email via smart phone)

Van: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Datum: 30 april 2020 om 20:42:10 CEST
Aan: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Onderwerp: FW: Doorst: COVID19 - Nieuwsuur

Van: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Datum: 26 april 2020 om 14:39:55 CEST
Aan: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Onderwerp: RE: Doorst: COVID19 - Nieuwsuur

Marjolein hebben we gevraagd voor de WAR vd VTV begin dit jaar.
Zij wilde toen eerst een gesprek met (10)(2e)(10)(2e) hebben, dat bleek tot op heden lastig in te plannen.

Juist vanwege haar achtergrond & ervaring vonden we haar interessant. (10)(2e) (10)(2e) tipte mij over haar bestaan.

Haar mail snijdt hout! En heel fijn dat ze haar expertise ook op deze wijze aanbiedt, dat alleen al vraagt om een directe reactie van (10)(2e)

Ik zou heel graag samen met (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) en jou (afhankelijk van je verlof) met haar een vertrouwelijk gesprek voeren. Ik merk zelf dat er onder de leden van kernteam & WAR vd gedragsunit ook een onrust aan het ontstaan is die hiermee verband houdt.

Groet, (10)(2e)

From: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Sent: zondag 26 april 2020 12:01
To: (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Subject: Doorst: COVID19 - Nieuwsuur

Toch even vertrouwelijk delen alleen met jou
Zie onderstaande mail, ken jij haar?

Met vriendelijke groet,

(10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)

---

(10)(2e)
 Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
 (10)(2e)

Postbus 1
 3720 BA Bilthoven
 Antonie van Leeuwenhoeklaan 9
 +31 (10)(2e)

Van: (10)(2e) (TSS) <(10)(2e)@maastrichtuniversity.nl>
Datum: 25 april 2020 om 22:33:06 CEST
Aan: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
CC: DG <(10)(2e)@rivm.nl>, (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Onderwerp: Re: COVID19 - Nieuwsuur

Geachte (10)(2e), (10)(2e) en (10)(2e)

Sorry dat ik je bericht gisteren heb gemist, want gisteren sparren had mogelijk kunnen helpen met oog op het Nieuwsuur-item. Ik probeer zo kort mogelijk uit te leggen wat ik bedoel, maar het is toch een lange mail geworden.

Het ingewikkelde van onzekere risico's is de grote wetenschappelijke onzekerheid. Dan ontstaat vaak wat wij de onzekerheidsparadox hebben genoemd: wetenschappelijke onzekerheid wordt erkend, maar toch wordt van wetenschappers zekerheid verwacht. Dat brengt experts sowieso in een spagaat. COVID-19 is ook nog geen onzeker risico dat in alle rust verkend kan worden, maar de risk assessment moet onder hoge druk plaatsvinden terwijl de impact zich al met hoge snelheid openbaart. Dus de risk assessment vindt parallel aan risk management plaats, maar is daar tegelijkertijd input voor. In die situatie ontstaat vaak wat wij 'role ambiguity' hebben genoemd: de risk assessors hebben/krijgen/nemen de facto de risk management rol. Dat maakt de situatie echter alleen maar complexer, want naast de complexiteit van het risico zelf veroorzaakt rol-onvastheid politiek-bestuurlijke en maatschappelijke complexiteit, die de neiging heeft zichzelf te versterken. De reeds overvraagde risk assessors (want risk management is niet hun vak) worden zelf onderwerp van debat.

Een en ander is nogal reëel in zijn consequenties. Risk assessors die een groot deel van hun tijd met risk management bezig zijn terwijl dat niet hun professie is en ook nog zelf onderwerp van debat worden wat veel tijd en energie kost, kunnen die kostbare tijd niet aan risk assessment (en dus aan het beter begrijpen van het risico en het verkleinen van de onzekerheid) besteden, waardoor de risk assessment suboptimaal wordt en dat is niet zonder consequenties. Ook het risk management is suboptimaal omdat ervaring met en expertise van beleid en ook de creativiteit die nodig is om de in meest brede zin van het woord beste response-strategieën te bedenken niet worden aangeboord. Goede risk assessment en gezaghebbende risk assessors zijn cruciaal om dat wat moet gebeuren uit voorzorg (gezien de onzekerheid) dan wel uit preventie (ten aanzien van wat we inmiddels wel zeker weten) te schragen. Risk assessors die zelf onderwerp van debat worden, worden minder gezaghebbend.

Risk assessors zijn NIET degenen die de response-strategieën moeten bedenken, uitdragen, verdedigen, etc, maar zij moeten wel met kennis en gezag kunnen uitleggen dat het onzekere risico gevaarlijk en urgent is, wat we weten en wat onzeker is, zodat de context voor besluitvorming en de randvoorwaarden helder zijn.. In diverse publicaties hebben wij de rol van risk assessors als het gaat om onzekere risico's dan ook geduid als het geven van onzekerheidsinformatie: wat is onzeker, waarom, hoe kan de onzekerheid verkleind worden en welke interpretaties van die onzekerheid zijn valide (en welke dus ook niet)? Zodat beleidsmakers en politici verantwoordelijken weten wat de 'decision space' is.

De meeste risk assessors zijn hele goede wetenschappers, extreem goed in hun vak, maar in 2 dingen niet getraind: 1) het systematisch verstrekken van onzekerheidsinformatie en 2) politiek-bestuurlijke sensitiviteit, zeg maar het besef van het cruciale belang van rol-vastheid en bewustzijn van wat je de technocratische verleiding zou kunnen noemen.

Ik heb het recente OMT-advies bestudeerd en jullie zijn kwetsbaar. In het recente OMT-advies lopen risk assessment en risk management door elkaar, niet alleen inhoudelijk, maar ook wat rolvatting en opstelling betreft. Dat is heel subtiel, maar in dit soort complexe zaken doet elk detail ertoe. Ook als het gaat om het omgaan met onzekerheid is niet elke valkuil vermeden. Niet alle kritiek die nu geuit wordt in het Nieuwsuur-item en de discussie over een IMT snijdt hout, maar de intuïtie zowel van de media, de aangehaalde wetenschappers als de Tweede Kamer dat er iets schuurt klopt wel. Dus jullie eerste reactie zal waarschijnlijk als olie op het vuur werken.

In het MH17 onderzoek waren wij door een toevallige samenstelling van de Raad ((10)(2e) (10)(2e) en ikzelf) ons bewust van het belang van het systematisch omgaan met onzekerheid en de noodzaak tot rolvastheid in een geopolitiek krachtenveld. Wij hebben er zelf heel veel over gesproken en bij stil gestaan en hebben in het proces een aantal reflectiebijeenkomsten (onder geheimhouding) georganiseerd waar we juist hierover hebben gesproken met een aantal éminence gris. Hoe zorgen wij dat we binnen onze rol blijven en onze eigen rol beter dan goed invullen? Want dat is namelijk nodig in een complexe situatie: dat je je eigen rol beter dan goed vervult. Dat heeft ons als Raad en daarmee de OVV erg geholpen, om naast de inhoudelijke complexiteit ook in het omgaan met onzekerheid en in de politiek-bestuurlijke complexiteit koers te vinden en te houden. Door binnen onze rol te blijven, was elke aanval op de OVV (en die zijn er natuurlijk geweest) steeds ineffectief en zijn wij nooit zelf onderwerp van discussie geworden en staat het onderzoek als gezaghebbend te boek.

Ik denk graag mee over onzekerheid in toekomstverkenning, maar volgens mij is mijn expertise over de governance of uncertain risks nu relevanter voor jullie. Ik weet ook niet wat het beste is, maar ik kan wel delen wat ik weet uit mijn onderzoek en geleerd heb in de praktijk, en mogelijk helpt en steunt jullie dat. Zoals de éminence gris destijds hun wijsheid met ons hebben gedeeld.

Ik kan niet zo veel doen (vanwege de combi met de kinderen thuis, maar ik ben ook alleenstaand gescheiden moeder en ze wonen bij mij, dus het is al een behoorlijke krachtsinspanning om alle ballen in de lucht te houden), dus ik wil de verwachtingen wel temperen, maar ik besef ook dat ik in Nederland (en misschien zelfs in Europa) de enige ben die deze expertise over en ervaring met onzekere risico-vraagstukken in een politiek-bestuurlijk krachtenveld combineert. Er ontstaat nu rondom het RIVM een dynamiek waarin ik niet kan beoordelen wanneer een gesprek met wie van jullie nuttig kan zijn. Dus als je mij sms't wie vanaf welk telefoonnummer mij ongeveer wanneer zou kunnen bellen, doe ik mijn uiterste best beschikbaar te zijn. Nogmaals mijn nummer: (10)(2e) Deze mailbox staat niet op mijn telefoon, dus is afhankelijk van wanneer ik toevallig kijk wanneer ik het zie.

Ik blijf heel bewust redelijk onder de radar, dus de media weet mij nooit zo goed te vinden, en ik heb zelf ook geen behoefte mee te doen in een publiek debat, terwijl alle hens aan dek nodig is. Dus graag ook prudent omgaan met het intern delen van deze mail.

Sterkte in deze ingewikkelde complexiteit. Ik merk het wel of ik iets kan betekenen.

Groeten

Marjolein

prof.dr.ir. Marjolein B.A. van Asselt
<http://www.maastrichtuniversity.nl/web/Profile/marjolein.vanasselt.htm>

Van: (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Verzonden: vrijdag 24 april 2020 08:52:15
Aan: (10)(2e) (TSS)
CC: DG; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)
Onderwerp: RE: COVID19 - aanbod om te sparren

Geachte Marjolein,

Dank voor uw mail en het aanbod. Dit waarderen we zeer en uw expertise en kennis op het terrein van governance of uncertain risks en toekomstverkenningen is in deze situatie heel nuttig. Zowel de huidige situatie maar ook om na te denken over de situatie na de COVID-19 crisis.

(10)(2e) (10)(2e) heeft nog steeds een overvolle agenda, maar in het domein Volksgezondheid & Zorg is er veel interesse in omgaan met onzekerheid in toekomstverkenning in het licht van COVID-19.

De flexibele en inflexibele kant van thuiswerken herken ik *. Wanneer zou het u uitkomen om van gedachte te wisselen? Dan zal het V&Z domein hierbij betrekken en afstemmen met de domeindirecteur (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e).

Met vriendelijke groet,

(10)(2e) (10)(2e) (10)(2e)

(10)(2e) RIVM

.....
Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
 Antonie van Leeuwenhoeklaan 9 | Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven
T: (10)(2e)
 (10)(2e) @rivm.nl
<http://www.rivm.nl>

.....
RIVM De zorg voor morgen begint vandaag

From: (10)(2e) (TSS) <(10)(2e)@maastrichtuniversity.nl>
Sent: woensdag 22 april 2020 15:51
To: DG <(10)(2e)@rivm.nl>; (10)(2e) (10)(2e) (10)(2e) <(10)(2e)@rivm.nl>
Subject: COVID19 - aanbod om te sparren

Geachte (10)(2e) en (10)(2e)

Ik heb het kennismakingstelefoontje afgezegd omdat (10)(2e) als (10)(2e) RIVM belangrijkere zaken aan zijn hoofd had dan de wetenschappelijke adviesraad voor VTV.

Ik ben echter zo vrij jullie nu wel te contacteren, omdat ik denk dat mijn expertise en ervaring juist in deze fase van de COVID19-crisis relevant zouden kunnen zijn.

Zoals jullie mogelijk weten is mijn leerstoel op het terrein van governance of uncertain risks en heb ik veel onderzoek gedaan naar - en veel gepubliceerd over- de rol van experts en risk assessment in die dynamiek, zowel als hoogleraar maar ook als lid van bestuurlijk georiënteerde wetenschappelijke instituties (RMNO, WRR, OVV, De Jonge Akademie van de KNAW). Met andere woorden ik heb me nogal bezig gehouden met het type maatschappelijk-politiek-wetenschappelijk krachtenveld waar het RIVM nu in zit. Met het OVV-MH17-onderzoek heb ik die dynamiek zelf aan den lijve ondervonden en ook ervaringen opgedaan die ik graag deel. Daarbij ken ik het RIVM ook van binnenuit: ik ben er mijn loopbaan begonnen, het RIVM heeft mijn promotie-onderzoek gefinancierd (over omgaan met onzekerheid in toekomstverkenning) en ik ben sindsdien regelmatig als externe expert geraadpleegd/betrokken/etc, zoals oa blijkt uit het co-auteurschap van bijgaande publicatie over risk governance en het RIVM.

https://www.cambridge.org/core/services/aop-cambridge-core/content/view/45819944F6AE51380FF9A74DAB9306DD/S1867299X18000648a.pdf/use_of_risk_governance_principles_in_practice_lessons_from_a_dutch_public_institute_for_risk_research_and_assessment.pdf

Ik wil in elk geval aangeboden hebben om met jullie te sparren. Dus bij deze. Ik heb geen behoefte me in het publieke debat te roeren, maar als mijn expertise en ervaring nuttig kunnen zijn in deze crisis, dan stel ik die graag beschikbaar.

Mijn rechtstreekse nummer is 06 (10)(2e) Ik combineer thuiswerken met de zorg voor (10)(2e) dus ik ben zowel flexibel als inflexibel tegelijk.

Groeten

Marjolein

prof.dr.ir. Marjolein B.A. van Asselt

<http://www.maastrichtuniversity.nl/web/Profile/marjolein.vanasselt.htm>

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is verzonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. Het RIVM aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.
www.rivm.nl De zorg voor morgen begint vandaag

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. RIVM accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.
www.rivm.nl/en Committed to health and sustainability